

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра дошкільної та спеціальної освіти**

**ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ З
РОДИНАМИ:**

**Методичні рекомендації
до організації самостійної роботи**

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта

**Мукачево
МДУ 2024**

УДК 37.064.1(072)(075.4)

ТЗЗ

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету протокол № 2 від 19 вересня 2024 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри дошкільної та спеціальної освіти протокол № 2 від 05 вересня 2024 р.

Укладачі

Попович О.М. – доктор педагогічних наук, доцент, декан педагогічного факультету МДУ.

Черепаня Н.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти.

Русин Н.М. – старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти МДУ.

Рецензент

Молнар Т.І. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії та методики початкової освіти МДУ

ТЗЗ Теорія та методика співпраці з родинами: методичні рекомендації до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / укладачі О. М. Попович, Н.І. Черепаня, Н.М. Русин. Мукачево: МДУ, 2024. 71 с. (1,78 др. арк.)

У навчальному виданні окреслено програмовий зміст навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці з родинами»; запропоновано завдання для самостійної роботи здобувачів та критерії їх оцінювання; подано орієнтовний перелік тестових завдань та список рекомендованої літератури.

Видання адресовано здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 012 Дошкільна освіта.

© МДУ, 2024

© О. М. Попович, Н.І. Черепаня, Н.М. Русин 2024

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Програмовий зміст навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці з родинами».....	8
Методичні вказівки щодо забезпечення самостійної роботи здобувачів.....	12
Зміст самостійної роботи здобувачів.....	18
Контрольні і домашні завдання для СРС.....	26
Питання та завдання для самоконтролю та контролю досягнутих результатів навчання.....	33
Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль.....	54
Критерії оцінювання знань.....	60
Нормативно-правова база.....	66
Перелік рекомендованих джерел.	67

ПЕРЕДМОВА

Важливу роль у формуванні гармонійного та всебічного розвитку особистості дитини відіграє ефективна взаємодія педагогів закладу дошкільної освіти з сім'ями дітей. Ефективність навчання та виховання дитини у закладі дошкільної освіти (далі – ЗДО), значною мірою залежить від взаємин, що складаються між вихователями та батьками. Партнерська взаємодія батьків та вихователів ЗДО допоможе подолати ряд проблем у розвитку дитини, поглибити знання щодо умов її розвитку. Відтак необхідно, щоб ЗДО та сім'я співпрацювали, адже тільки за таких умов можливо забезпечити неперервність виховного впливу на дитину, створити сприятливі умови для її становлення як особистості. Без добре осмисленої й методично підготованої стратегії співпраці із сім'єю/родиною, освітній вплив ЗДО буде обмеженим.

На важливості співпраці ЗДО із сім'ями наголошено у Базовому компоненті дошкільної освіти, в якому зазначено, що взаємодія ЗДО з родинами дітей спрямована на формування психолого-педагогічної культури батьків, відповідального батьківства, партнерську взаємодію у тріаді дитина-педагог-батьки. Таким чином, ЗДО є своєрідним містком, покликаним забезпечити зв'язок між сім'єю, родиною дитини та незнайомим світом, колективом, групою, до життя якого дитина прилучається.

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Теорія та методика співпраці з родинами» займає

важливе місце в освітньому процесі процесі закладу вищої освіти (далі – ЗВО) при підготовці фахівців спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Ефективна організація освітнього процесу в системі професійної підготовки майбутніх вихователів неможлива без належної організації самостійної роботи здобувачів. Самостійна робота, в цілому, відіграє важливу роль у підвищенні якості навчального процесу. Вона сприяє систематизації та закріпленню теоретичних знань, розвитку пізнавальних здібностей і творчої ініціативи, самостійності, відповідальності та організованості, формуванню самостійності мислення, розвитку дослідницьких умінь. Виконання здобувачем індивідуального завдання для самостійної роботи сприятиме свідомому та творчому засвоєнню теоретичних основ дисципліни, формуванню стійкого інтересу до психологічних та педагогічних знань, розвитку умінь ефективно їх застосовувати в практичній діяльності педагога. Завдання спрямовані на те, щоб найбільшою мірою сприяти розвитку у здобувачів пізнавальної активності і самостійності в їх навчальній діяльності та активізації процесу самоосвіти в ході професійного становлення в цілому.

З метою організації самостійної роботи та забезпечення ефективності підготовки здобувачам надається можливість виконувати творчі роботи й завдання, що мають пошуковий експериментальний та аналітичний характер. Їх підготовка сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу і формуванню у здобувачів креативності, критичності й системності світогляду.

Підготовка кваліфікованих фахівців з вищою освітою, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до компетентної і ефективної діяльності за своєю спеціальністю на рівні європейських і світових стандартів, можлива за умови підвищення ролі самостійної роботи здобувачів, посилення значення роботи професорсько-викладацького складу, керівництва ЗВО, факультетів і кафедр щодо розвитку навичок самостійної роботи здобувачів, стимулювання професійного зростання здобувачів, виховання їхньої творчої активності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є складником освітнього процесу та важливим засобом опанування змісту навчальної дисципліни «Теорія та методики співпраці з родинами». Це навчальна діяльність здобувача, в процесі якої заплановані завдання, що виконуються під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Самостійна робота необхідна не лише для оволодіння змістом навчальної дисципліни, але й для формування здатності брати на себе відповідальність, самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивні вирішення проблемних завдань і вихід із проблемних ситуацій тощо. Вона дозволяє опанувати навички навчальної, наукової та професійної діяльності, сприяє поглибленню і розширенню знань, розвитку пізнавальних здібностей.

Самостійна робота спрямована на досягнення запланованих освітньою програмою результатів навчання, а також на формування здатностей у

навчальній, науковій, майбутній професійній діяльності, на оволодіння досвідом творчої, дослідницької, соціально значущої діяльності.

Тематика самостійної роботи базується на програмовому змісті навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці з родинами», враховується його специфіка та рівень складності окремих тем, їхня інформаційна забезпеченість.

ПРОГРАМОВИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ З РОДИНАМИ»

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи співпраці закладу дошкільної освіти з родинами

Тема 1. Взаємовплив сімейного і суспільного дошкільного виховання (історичний аспект)

Вступ. Мета і завдання курсу «Теорія та методика співпраці з родинами». Сутність поняття сім'я і шлюб. Історичні аспекти розвитку української родини та виховання в ній. Виховні традиції в українській родині: ретроспективний огляд. Етнопедagogічні ідеї в основі родинного виховання. Втілення народних ідей у практику сучасного родинного виховання. Історичні форми шлюбу в Україні. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.

Тема 2. Організаційні засади діяльності закладу дошкільної освіти та сім'ї

Мета, завдання та умови взаємодії ЗДО і сім'ї у вихованні дітей дошкільного віку. Планування та облік співпраці ЗДО з родинами вихованців. Умови планування роботи з батьками. Сучасні підходи до співпраці закладів дошкільної освіти з сім'єю. Основні принципи співпраці закладів дошкільної освіти з сім'ями вихованців. Труднощі в організації співпраці вихователя з батьками.

Тема 3. Характеристика змісту, форм та методів співпраці з родинами в сучасному суспільстві

Особливості спільної роботи ЗДО та сім'ї. Державні документи та підзаконні акти про співпрацю з родинами. Умови ефективної взаємодії педагогів і батьків: зміст, форми та методи. Умови успішного родинного виховання в сучасних умовах.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

Зміст, мета і завдання сімейного виховання. Стилi сімейного виховання. Принципи і методи сімейного виховання. Особливості сімейного виховання дошкільників.

Тема 5. Педагогічна культура батьків. Методи і форми роботи закладу дошкільної освіти щодо формування педагогічної культури батьків

Педагогічна культура батьків: зміст, структурні компоненти та особливості формування. Педагогічна просвіта батьків – важлива умова ефективного виховання дитини. Характеристика форм і засобів педагогічної просвіти батьків. Етапи планування і проведення просвітницьких заходів у закладі дошкільної освіти. Психолого-педагогічні технології організації просвіти батьків.

Змістовий модуль 2.
Сучасні підходи до організації взаємодії закладу
дошкільної освіти з родинами

Тема 6 Організація виховного процесу для батьків

Моделі виховного процесу для батьків та їх порівняльна характеристика. Домашні конфлікти: механізми та профілактика. Педагогічні умови успішного виховання дітей у сім'ї. Про сімейне виховання і статеву освіту.

Тема 7 Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти з батьками

Завдання та зміст роботи завідувача щодо взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї. Моніторинг ефективності роботи педагога ЗДО з родиною. Діяльність соціально-психологічної служби закладу дошкільної освіти. Організація спільної діяльності сім'ї та ЗДО. Зміст, організація й методика співпраці ЗДО та батьків.

Тема 8. Форми співробітництва педагогів та батьків.

Форми взаємодії ЗДО з сім'єю. Етапи залучення батьків до співробітництва. Характеристика традиційних форм взаємодії ЗДО та родини. Проведення безперервної діагностики процесу та умов сімейного виховання для його постійної та динамічної корекції.

Тема 9. Нетрадиційні форми роботи з сім'єю

Характеристика нетрадиційних форм роботи ЗДО з сім'єю. Інтерактивні форми роботи з батьками. Використання ІКТ у роботі ЗДО з родинами.

Тема 10. Співпраця закладу дошкільної освіти з батьками у вирішенні завдань розвитку, виховання та навчання дітей

Виховання дітей в благополучних і неблагополучних сім'ях. Особливості соціалізації дитини в умовах повної та неповної сім'ї. Соціальний і емоційний розвиток єдиної дитини в сім'ї. Особливості сімейного виховання дітей у позашлюбній сім'ї. Фостерні (прийомні) сім'ї. Психолого-педагогічна допомога з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях. Співпраця вихователя з батьками щодо морального, соціально-емоційного, сенсорно-пізнавального, національно-патріотичного виховання, формування навичок здорового способу життя дітей. Співпраця ЗДО і родини у контексті підготовки дитини до школи. Система роботи з батьками обдарованих дітей. Взаємодія педагогів з батьками дітей у системі інклюзивної освіти.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Мета самостійної роботи з дисципліни «Теорія та методика співпраці з родиними»: сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як важливої особистісної ознаки і професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати й контролювати власну діяльність.

Завдання: вивчення питань, винесених на самостійне опрацювання, засвоєння знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих на лекціях знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета, забезпечення підготовки до практичних занять, контрольного заходу та підсумкового контролю.

Для реалізації самостійної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці з родиними» здобувачі вищої освіти виконують завдання різних типів і рівнів складності, зокрема: опрацювання лекційного матеріалу; підготовка теоретичних питань з курсу; виконання завдань для самоконтролю; пошукова робота; опрацювання законодавчої та нормативно-правової бази, періодичної літератури, першоджерел; підготовка рефератів, доповідей, повідомлень; розв'язання педагогічних задач та аналіз педагогічних ситуацій тощо. Засвоєний у процесі самостійної

роботи навчальний матеріал виноситься на поточний контроль.

Самостійна робота здобувача буде ефективною у разі, якщо він глибоко усвідомить її необхідність, мету й подальшу корисність для себе. Обов'язковими умовами успішного виконання самостійної роботи є: точне й конкретне визначення завдання, його вмотивованість; знання методики виконання, термінів і форми контролю; консультативна допомога викладачів.

Опрацювання лекційного матеріалу. Плідна та активна робота здобувачів на лекціях є запорукою успішного оволодіння змістом виучуваного матеріалу. На початку лекції, як правило, викладач оголошує тему, план, рекомендовану літературу. Тому слід уважно слухати, аналізувати отриману інформацію, а також конспектувати найважливішу інформацію. Наприкінці лекції можна поставити викладачеві запитання, отримати роз'яснення незрозумілих положень. Належне ведення конспекту забезпечить збереження необхідної інформації, яку в будь-який час можна буде прочитати та проаналізувати.

Підготовка до практичних занять. У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачі повинні опрацювати лекційний матеріал; всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття; опрацювати основну та додаткову літературу, відповідні нормативно-правові документи; опрацювати питання, які винесені на самостійне вивчення. Перевірку засвоєння знань слід здійснювати за допомогою питань для самоконтролю,

які охоплюють основні положення, що підлягають засвоєнню відповідно до кожної теми дисципліни.

При підготовці до практичних занять здобувач уважно читає конспект лекції та аналізує повторно інформацію, звіряє наявність викладеного на лекції та законспектованого ним матеріалу із планом практичного заняття. Відсутність у конспекті матеріалу з окремих питань лекції, неповне розкриття того чи іншого питання або винесення їх на самостійне опрацювання зобов'язує здобувача звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників чи нормативно-правових актів. Кращій підготовці до практичних занять сприятиме використання технічних засобів навчання, що допомагає здійснювати пошук і систематизацію необхідної інформації, мінімізує витрати часу на такі дії, оптимізує самостійну роботу здобувачів, надає їхнім доробкам закінченого й естетичного вигляду.

На практичних заняттях використовуються різні форми та методи контролю знань, а саме: усне опитування, дискусія, реферативні повідомлення та їх обговорення, вирішення практичних завдань, тестовий контроль та ін.

На практичному занятті слід чітко формулювати основні теоретичні положення; обґрунтовувати та доводити свої міркування і твердження; давати повну відповідь на поставлене запитання; доповнювати доповідача.

Загальні вимоги до учасників практичного заняття:

– обов'язково опрацювати рекомендовану літературу;

- підготуватися до виступу з кожного питання плану семінару;
- підготувати відповіді на питання для обговорення;
- рекомендовано виступати не з місця, а перед усією аудиторією;
- викладати думки своїми словами, а не завченими фразами;
- будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел;
- враховувати, що кожен виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку;
- вільно триматися перед аудиторією, грамотно і переконливо говорити;
- кожен здобувач бере участь в обговоренні всіх питань семінару;
- формулювання своєї позиції розпочинати словами «я вважаю, що...», «моя позиція з цього питання така...» і т.д.

Записи під час роботи з літературою. Під час опрацювання матеріалу у підручниках, посібниках, навчально-методичних виданнях потрібно вести записи, інакше малознайомий матеріал швидко забувається. Такі записи можна робити на полях книги чи статті (якщо це видання з вашої особистої бібліотеки), на окремих аркушах, у зошиті, на картках. На полях роблять помітки олівцем, визначаючи найбільш важливі місця, доповнюють своїми знаннями чи міркуваннями викладене, позначають твердження, що були не зрозумілі. У разі необхідності такі помітки можна стерти. На окремих

аркушах роблять записи для тематичних підборок матеріалу, який потім можна систематизувати. У зошитах опрацьовують великі за обсягом роботи. Картки використовують у разі подальшої систематизації обробленого матеріалу у вигляді картотеки. Записи повинні містити повні вихідні дані про видання, важливі положення, цифрові дані, основні факти, нові висновки тощо. Завдання таких записів – швидко відновлювати уявлення про зміст роботи, з вичерпною повнотою вміти відтворити важливі частини тексту.

Конспектування. У конспект вносяться найбільш важливі відомості з матеріалу, який вивчається самостійно. Кожний запис потрібно попередньо продумати. Писати слід чітко, використовувати зрозумілі скорочення слів та умовні позначення. У записах роблять інтервали, залишають береги на кожному аркуші, щоб можна було вносити доповнення, уточнення, виправлення, власні коментарі. Кожну нову думку починають з абзацу. Виділяють назви розділів, визначення, схеми, важкі та найбільш важливі місця. Конспект є ефективним, якщо міцно закріплює в пам'яті самостійно отриману інформацію.

Складання плану. План – це сукупність основних думок, назв елементів тексту у формі питання чи твердження. Самостійне складання плану сприяє глибокому аналізу тексту: розумінню структури, виділенню основних положень, визначенню головного, логічному членуванню матеріалу на частини, групуванню власних думок щодо опрацьованого матеріалу.

Формулювання тез. Тези – це коротко сформульовані основні положення тексту, стисле викладення головних його ідей, які увібрали в себе сутність переробленого самостійно матеріалу. Їх записують у вигляді цитат із тексту або своїми словами. У тезах внаслідок їх лаконічності відсутні приклади, що доводять певні факти.

Тестовий контроль. Одним із способів контролю знань здобувачів є тестове опитування. Особливість роботи при підготовці до тестового контролю полягає в тому, що правильне виконання тестових завдань потребує точних знань, а в окремих випадках – розвитку інтуїтивного мислення, оскільки під час тестування заборонено користуватися будь-якими джерелами. Тестове завдання складається з одного питання і декількох варіантів відповідей, серед яких одна чи кілька правильних. У кінці заняття викладач робить висновок щодо рівня підготовки здобувачів до заняття, відзначає позитивні і негативні сторони відповідей, аналізує їх та оцінює.

Написання реферату. Написання реферату розпочинається із складання змісту, який повинен містити такі елементи: вступ; 2–3 розділи, які можуть ділитись на підрозділи; висновки; список використаних джерел. У вступі визначається теоретичне і практичне значення теми. В основній частині розкривається зміст досліджуваної проблеми. Робота повинна завершуватись висновками, в яких викладаються основні результати дослідження, а також списком використаних джерел, оформлених згідно встановлених вимог.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Тема 1. Взаємовплив сімейного і суспільного дошкільного виховання (історичний аспект)

Завдання для самостійного пошуку

1. Дайте визначення поняттям: сім'я, молода сім'я, родина, батьківство.

2. Ознайомтесь із законодавчими документами про шлюб, сім'ю, права та обов'язки батьків щодо виховання дітей в Україні. На основі опрацьованих законодавчих документів заповніть таблицю за таким зразком:

Назва документа	Завдання та зміст

3. Педагогічний словник: Дайте визначення наступних понять: сім'я, заклад дошкільної освіти, авторитет, авторитетне виховання, батьківство.

4. Вправа «Я-дослідник». Знайдіть історії чи відео фрагменти взаємодії батьків та закладу дошкільної освіти в країнах Європи.

Виконайте порівняльний аналіз з нашою країною.

5. Хто першим в історії педагогіки порушив питання необхідності участі батьків у вихованні дітей?

6. Хто з освітніх діячів другої половини XVIII – початку XIX ст. відстоював питання співпраці сім'ї та закладу освіти?

7. Доберіть вислови та створіть презентацію на тему «Видатні педагоги про значення родинного виховання».

8. Поміркуйте: чи існують відмінності у вихованні у сім'ях з сільської й міської місцевості.

9. Укладіть анотований перелік статей (7-10 назв) про виховні традиції української родини.

Тема 2. Організаційні засади діяльності закладу дошкільної освіти та сім'ї

1. Випишіть зі словників визначення понять: виховання, взаємодія, стилі виховання, життєва позиція.

2. Складіть план-конспект першого знайомства вихователя з батьками дітей.

3. Створіть перелік рубрик і наповнення для інформаційного куточка в ЗДО, який створений для батьків.

4. Створіть папку-пересувку на тему «Поради батькам».

5. Проаналізуйте корисні, на Вашу думку, мобільні додатки для взаємодії ЗДО з батьками.

6. Складіть орієнтовний план роботи ЗДО на рік щодо роботи з батьками дітей визначивши завдання та мету роботи.

План роботи складіть за поданою таблицею:

№п/п	Заходи, зміст роботи	Термін виконання	Відповідальні особи

Тема 3. Характеристика змісту, форм та методів співпраці з родинами в сучасному суспільстві

1. Заповніть таблицю «Методи сімейного виховання» за таким зразком:

Метод	Характеристика
--------------	-----------------------

2. Укладіть анотований перелік статей присвячених проблемам виховання дитини-дошкільника, які варто порекомендувати батькам для ознайомлення.

3. Підготуйте анкету для батьків «Чи добре Ви знаєте свою дитину?»

4. Підготуйте роздатковий або інформаційний матеріал про виховні можливості календарних і родинних традицій

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

1. Охарактеризуйте основні тактики спілкування.

2. Як впливає вибір тактики спілкування на взаємодію батьків з дітьми?

3. Наведіть приклади труднощів, з якими Ви стикалися на практиці у процесі спілкування з батьками дітей. Обговоріть у групі як їх можна подолати.

4. Обґрунтуйте, від чого залежать тактики спілкування?

Тема 5. Педагогічна культура батьків. Методи і форми роботи ЗДО щодо формування педагогічної культури батьків

1. Укладіть схему «Складові педагогічної культури батьків».

2. Підготуйте фрагмент літературного твору, в якому описано приклад сімейного виховання.

3. Поміркуйте над проблемою подолання низької педагогічної культури молодих батьків і запропонуйте свій варіант її розв'язання.

4. Підготуйте розширений план просвітницької бесіди з батьками вихованців старшої групи.

Тема 6. Організація виховного процесу для батьків

1. Дайте визначення поняттям: авторитет любові, авторитет підкупу, авторитет дружби.

2. Напишіть есе з теми «Роль авторитету батьків у вихованні дитини дошкільного віку».

3. Доберіть методики для діагностики взаємовідносин батьків з дітьми дошкільного віку.

4. Проведіть обстеження сім'ї (на вибір) за однією з методик і проаналізуйте результати обстеження.

5. Назвіть причини виникнення конфліктів, які мають місце у процесі взаємодії вихователя з дітьми, батьками дітей.

6. Розкрийте шляхи вирішення конфліктів.

7. Схарактеризуйте стратегії поведінки людини в ситуації конфліктного спілкування

8. Проаналізуйте причини неадекватного, жорстокого ставлення до дитини.

Тема 7 Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти з батьками

1. Розкрийте завдання просвітницької роботи з батьками, які реалізуються на сучасному етапі в ЗДО.

2. Охарактеризуйте ефективні форми взаємодії ЗДО з батьками.

3. Ознайомтеся з чинними нормативними документами, освітніми програмами ЗДО про взаємодію з сім'єю.

4. Розкрийте проблеми взаємодії ЗДО та сім'ї на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти України.

5. Проаналізуйте сайти ЗДО щодо організації роботи з батьками.

6. Розробіть правила ефективної взаємодії вихователя з батьками дітей дошкільного віку.

7. Доберіть вправи для подолання емоційних бар'єрів між вихователем та батьками.

8. Схарактеризуйте ефективні шляхи досягнення взаємодії між батьками та вихователями ЗДО.

9. Обґрунтуйте (спростуйте) необхідність методичного забезпечення процесу взаємодії ЗДО з сім'єю.

Тема 8. Форми співробітництва педагогів та батьків

1. Розкрийте зміст надання вихователями батькам допомоги у вихованні дітей

2. Визначте ефективні форми роботи вихователя з батьками дітей на сучасному етапі

3. Схарактеризуйте індивідуальні форми роботи з сім'єю, переваги даної форми.

4. Розробіть рекомендаційний буклет для вихователів щодо проведення батьківських зборів

5. Скласти план-схему тренінгу для батьків «Розвиваючі ігри та вправи для всієї родини»

6. Створіть план-конспект дня відкритих дверей для батьків, діти яких лише почнуть відвідувати ЗДО.

7. Створіть добірку книг для виставки для батьків.

8. Створіть перелік наочних матеріалів куточка для батьків у ЗДО.

7. Під час відвідування ЗДО (практики) проаналізуйте доступність інформації для батьків, зверніть увагу на оформлення та здійсніть детальний опис побаченого.

8. Підготуйте перелік для демонстрації відеоматеріалів на конференції для батьків «Підготовка дитини 5-6 річного віку до школи»

Тема 9. Нетрадиційні форми роботи з сім'єю

1. Перегляньте сайти ЗДО щодо шляхів залучення родин до освітньо-виховного процесу.

2. Змодельуйте схему співпраці ЗДО та родин вихованців.

3. Складіть пам'ятку для батьків щодо використання гаджетів у вихованні дітей дошкільного віку.

4. Створіть добірку електронних ресурсів, які будуть корисними батькам дітей старшого

дошкільного віку. На прикладі одного ресурсу здійснити детальний аналіз.

5. Підготуйте конспект проведення дистанційних батьківських зборів (платформи Zoom, Google Meet, Skype).

6. Розробіть тренінг для батьків на тему «Скарбниця мудрості».

7. Складіть план-схему тренінгу для батьків «Розвиваючі ігри та вправи для всієї родини»

8. Зробіть добірку (не менше 5) тренінгових вправ, які може використати вихователь під час взаємодії з батьками.

9. Розробіть анкету для батьків з метою отримання інформації про побажання щодо виховного процесу, задоволеність / невдоволення батьків, проблемні питання у виховній діяльності ЗДО.

10. Створіть квест для батьків (тематика на вибір).

Тема 10. Співпраця ЗДО з батьками у вирішенні завдань розвитку, виховання та навчання дітей

1. Обґрунтуйте, яку роль відіграє приклад батьків у вихованні дітей дошкільного віку.

2. Схарактеризуйте напрями сімейного виховання.

3. Які методи роботи вихователя ЗДО з сім'єю Ви знаєте. Визначте найбільш ефективні.

4. Схарактеризуйте зміст та завдання психолого-педагогічної просвіти батьків дітей дошкільного віку.

5. Розкрийте етапи організації вихователями ЗДО психолого-педагогічної просвіти батьків.

6. Дайте характеристику формам і засобам педагогічної просвіти батьків.

7. Розробіть тренінг для батьків дітей дошкільного віку задля педагогічної просвіти батьків.

8. Визначте і обґрунтуйте методи вивчення сім'ї.
Заповніть схему:

Метод	Характеристика

9. Розробіть методичні рекомендації батькам задля забезпечення успішного виховання дітей дошкільного віку.

КОНТРОЛЬНІ І ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ СРС

Тема 1. Взаємовплив сімейного і суспільного дошкільного виховання (історичний аспект)

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Провідні ознаки сучасної сім'ї.
2. Особливості суспільного та родинного виховання дітей дошкільного віку.
3. Функції сім'ї.
4. Видатні діячі української культури ХІХ ст. – початку ХХ ст. про родинне виховання.
5. Особливості виховання в українській родині
6. Значення української народної педагогіки у сучасному родинному вихованні.
7. С.Ф. Русова про важливість залучення звичаїв й обрядів у діяльність національного дитячого садка.
8. Шляхи залучення традицій родинного виховання у роботі сучасного українського ЗДО.

Тема 2. Організаційні засади діяльності закладу дошкільної освіти та сім'ї

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Співпраця ЗДО з сім'ями у процесі формування особистості дитини.
2. Особливості виховання дітей на сучасному етапі розвитку суспільства.
3. Принципи сімейного виховання.
4. Особливості дошкільного виховання у Європейських країнах.

Тема 3. Характеристика змісту, форм та методів співпраці з родинами в сучасному суспільстві

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Особливості педагогічної освіти в умовах дитячого садка.
2. Роль закладу дошкільної освіти у організації роботи щодо педагогічної освіти батьків
3. Правила досягнення взаємодії між педагогом та батьками.
4. Фронтально зорієнтована модель взаємодії родин із колективом ЗДО.
5. Особистісно-зорієнтована модель взаємодії родин із колективом ЗДО

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Стратегічно-тактичні характеристики спілкування.
2. Взаємозв'язок спілкування і діяльності.
3. Принципи побудови ефективної комунікації у дитячо-батьківських стосунках (Т. Дрейкус, Х. Джайнотт, Т. Гордон).
4. Особливості реалізації виховної функції сім'ї в умовах сьогодення.
5. Роль батька у формуванні дитини дошкільного віку.
6. Роль матері у формуванні дитини дошкільного віку.

Тема 5 Педагогічна культура батьків. Методи і форми роботи закладу дошкільної освіти щодо формування педагогічної культури батьків

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Просвіта батьків – актуальна проблема педагогічної науки і практики
2. Історія становлення та розвитку педагогічної просвіти батьків.
3. Педагогічні умови успішного виховання дитини в сім'ї.
4. Методи визначення педагогічної культури батьків.
5. Характеристика основних компонентів педагогічної культури особистості.

Тема 6 Організація виховного процесу для батьків

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Авторитет батьків як умова гармонійного розвитку дитини дошкільного віку.
2. Авторитет та авторитарність батьків у вихованні дітей.
3. Передумови та причини виникнення конфліктних ситуацій у взаємодії батьків з дітьми.
4. Психологічні особливості конфліктів батьків і дітей.
5. Типи конфліктів та керівництво конфліктною ситуацією у взаємодії батьків із дітьми.

Тема 7 Педагогічна взаємодія закладу дошкільної освіти з батьками

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Роль наочної пропаганди в підвищенні педагогічної культури батьків.
2. Виховні традиції народного календаря та їх використання в роботі сучасних дошкільних установ.
3. Допомога ЗДО у відродженні народних сімейно-побутових звичаїв, обрядів.
4. Добір оптимальних методів та прийомів при фронтально зорієнтованій та особистісно зорієнтованій моделі взаємодії родин із педагогічним колективом ЗДО.

Тема 8. Форми співробітництва педагогів та батьків.

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Історія залучення батьків до участі в навчально-виховному процесі.
2. Форми співробітництва батьків і педагогів: тематичні збори, довідки за телефоном, письмові форми спілкування, щотижневі нотатки, індивідуальні зошити, дошка оголошень та виставок, скриньки для пропозицій, інформаційні бюлетені тощо.
3. Поведінкові проблеми і труднощі дітей.
4. Підходи до класифікації ігор. Еволюція гри на різних етапах розвитку особистості. Сімейні ігри.
5. Компенсаторний і координаційний зв'язок між дитячим садком і сім'єю.

Тема 9. Нетрадиційні форми роботи з сім'єю

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Розрізнення форм роботи за способом організації, добором методів і прийомів, нетрадиційними підходами. Тренінг, як одна з ефективних форм взаємодії ЗДО з батьками.

2. Методика організації і проведення батьківських шкіл.

3. Організація постійно-діючих шкіл для батьків за інтересами.

4. Планування та структура днів відкритих дверей.

5. Навчальні, розважальні, наочно-інформаційні заходи під час проведення днів відкритих дверей.

6. Розгляд проблемних ситуацій та пошук шляхів вирішення під час проведення тренінгів.

7. Методика розробки проблемних ситуацій.

8. Різновиди й призначення рольових ігор у процесі навчання батьків.

9. Сутність застосування рольових ігор як активного методу навчання.

10. Класифікація, структура, розробка батьківських тренінгів.

11. Методика проведення науково-практичної конференції.

Тема 10. Співпраця закладу дошкільної освіти з батьками у вирішенні завдань розвитку, виховання та навчання дітей

Теми для рефератів, доповідей та повідомлень:

1. Виховний ідеал дитини та уявлення дітей про ідеальних батьків.

2. Трансформація сімейних цінностей у сучасному сімейному вихованні.

3. Стилi і методи сімейного виховання, особливості їх практичної реалізації.

ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА КОНТРОЛЮ ДОСЯГНУТИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Розвиток – це:

а) накопичення кількісних змін в організмі людини

б) знищення старого та виникнення нового

в) кількісні та якісні зміни в організмі людини, які відбуваються з часом під впливом різних факторів

г) зміни у характері індивіда.

2. Рушійними силами процесу розвитку особистості є ...

а) природні задатки дитини;

б) вимоги дорослих;

в) протиріччя між потребами особистості та можливостями для їх досягнення;

г) закони природи.

3. На розвиток особистості впливають такі основні чинники:

а) спадковість, спілкування, навчання;

б) діяльність, середовище, виховання;

в) спадковість, середовище, виховання;

г) середовище, спілкування, навчання.

4. Задатки – це ...

а) готові психічні властивості, які, незалежно від зовнішніх чинників, проявляються на певному етапі життя;

б) знання, уміння, навички;

в) отримані від народження природні потенції розвитку певних психічних властивостей;

г) спрямованість особистості.

5. Як називається здібність особистості, яка полягає у здатності до творчості, спроможності генерувати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації?

- а) перцептивні здібності;
- б) динамізм особистості;
- в) оптимістичне прогнозування;
- г) креативність.

6. Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є:

- а) навчальна діяльність;
- б) гра;
- в) спілкування з ровесниками;
- г) зображувальна діяльність.

7. До якої групи відносяться види хибного батьківського авторитету (за А. С. Макаренком):

- а) авторитет знання, гонору, вибору;
- б) авторитет підкупу, чванства, дружби, придушення;
- в) авторитет сумління, педантизму;
- г) авторитет вимогливості, залякування, придушення.

8. Батьківські збори, лекції для батьків, читацькі конференції – це...

- а) Форми зв'язку ЗДО та сім'ї;
- б) Індивідуальні форми зв'язку ЗДО та сім'ї;
- в) Колективні форми зв'язку ЗДО та сім'ї;
- г) Групові форми зв'язку ЗДО та сім'ї.

8. Тип взаємин у сім'ї, заснований на жорсткій регламентації поведінки дитини, суворому контролю за нею, використанні покарань, погроз:

- а) диктат;
- б) придушення;
- в) ігнорування;
- г) лібералізм.

9. Цілісність виховного впливу забезпечується дотриманням при плануванні

- а) принципу доступності;
- б) виховання особистості в колективі;
- в) принципу комплексності;
- г) принципу демократизму.

10. Суть сімейного виховання полягає в:

- а) організації структури сім'ї та життя дитини;
- б) ієрархії та авторитеті дорослих членів родини;
- в) організації фізичного, морального, трудового, естетичного, інтелектуального виховання дітей;
- г) організації побуту.

11. Уявлення батьків про вікову динаміку розвитку дитини, оцінювання її поведінки, знання методів виховного впливу це:

- а) педагогічна компетентність;
- б) педагогічні знання;
- в) досвід;
- г) рефлексія.

12. Девіантна поведінка – це:

- а) поведінка, що відхиляється від прийнятих у суспільстві ціннісно-нормативних стандартів;
- б) поведінка тварин чи людини, яка виникає і змінюється під впливом певної ситуації;
- в) поведінка, що характеризується розумовими розладами;
- г) тип поведінки, що характеризується відривом від реальності, відсутністю уваги тощо.

13. Психолого-педагогічний супровід – це...

- а) це важлива ланка у системі психологічної допомоги батькам дітей із проблемами у розвитку;
- б) це спосіб включення індивіда в процес взаємодії з метою створення умов для саморозвитку, саморуку в діяльності всіх суб'єктів взаємодії;
- в) пропозиція, вказівка, як чинити в певних обставинах;
- г) допомога батькам у організації вільного часу дитини.

14. Джерелом виховного впливу є:

- а) сім'я;
- б) розумова активність;
- в) почуття відповідальності;
- г) ЗДО.

15. Авторитарне виховання:

- а) виховання, яке ґрунтується виключно на безумовному визначенні авторитету виховання і повному підпорядкуванні вихованця його волі
- б) діяльність особистості, яка спрямована на формування у себе якостей, що необхідні для виконання певних обов'язків у суспільстві
- в) розвиток пізнавальних мотивів, формування системи знань.
- г) жорстоке, примусове виховання, що межує з фізичним насильством.

16. Показником рівня якості праці вихователя є:

- а) професійна компетентність;
- б) педагогічна компетентність;
- в) комунікативна компетентність;
- г) компетентність саморозвитку.

17. Яка з ідей В. Сухомлинського є такою, що випередила свій час?

- а) навчання шестирічок;
- б) взаємодія навчального закладу з родинами;
- в) робота з невстигаючими учнями;
- г) робота з обдарованими дітьми.

18. Яка якість педагога є найціннішою для В. Сухомлинського?

- а) самореалізація;
- б) вимогливість;
- в) людяність;
- г) відповідальність.

19. Професійна придатність учителя – це:

а) необхідний комплекс умінь, які набуваються у процесі здобуття вищої освіти;

б) показник рівня засвоєння вчителем спеціальних знань;

в) необхідний комплекс здібностей, фізичних, нервово-психічних і моральних якостей, що потрібні для набуття певних робочих функцій і успішної діяльності у сфері освіти;

г) новаторство, своєрідний погляд на освіту.

20. До методів формування свідомості особистості належать:

а) педагогічна вимога, громадська думка, вправи;

б) приклад, бесіда, лекція, диспут;

в) заохочення, покарання;

г) ігри.

21. Хто із представників «теорії вільного виховання» кінця ХХІ початку ХХ століття першим реалізував на практиці принцип самонавчання дітей:

- а) Ф. Фребель;
- б) М. Монтессорі;
- в) Ж.-Ж.Руссо;
- г) С. Русова.

22. Дитина виросте егоїстичною, якщо не пізнає... («Серце віддаю дітям»)?

- а) щастя;
- б) піклування;
- в) образи, горе, страждання;
- г) радість пізнання.

23. За яких обставин дитячий колектив стає виховною силою («Серце віддаю дітям»)?

- а) кожна дитина піклується про інших;
- б) постійне дитяче спілкування;
- в) колективна праця;
- г) звеличується кожна особистість.

24. Автором твору «Батьківська педагогіка» є:

- а) К.Д. Ушинський;
- б) А.С. Макаренко;
- в) В.О. Сухомлинський;
- г) Ш. Амонашвілі.

25. Хто відкрив перший дитячий садок в Україні?

- а) О.Духнович;
- б) Н. Лубенець;
- в) С. Русова;
- г) К. Ушинський.

26. Хто здійснив порівняння душі дитини з чистою дошкою (tabula rasa)?

- а) Дж. Локк;
- б) Платон;
- в) Ш. Амонашвілі;

г) Януш Корчак.

27. Хто з видатних педагогів порівнював працю педагога з променем сонця, животворним джерелом, необхідним для успішного розвитку дитини, а майстерність педагогічної діяльності з творчістю художника і скульптора?

- а) Я.А. Коменський;
- б) К.Д. Ушинський⁴
- в) Ф. Фребель;
- г) І. Г. Песталоцці.

28. Хто є автором твору «Материнська школа»?

- А) Джон Локк;
- Б) Ж.Ж. Руссо;
- В) Я.А. Коменський;
- Г) В.Сухомлинський.

29. Основними елементами педагогічної майстерності є:

- а) професійна компетентність, гуманістична спрямованість;
- б) толерантність, компліментарність, лібералізм;
- в) педагогічна взаємодія, вміння спілкуватися;
- г) вдале володіння навчальним матеріалом, ерудиція, логіка.

30. Стыль педагогічного спілкування, що поєднує в собі позитивне ставлення до дітей із лібералізмом:

- а) спілкування на підставі захоплення спільною творчою справою;
- б) спілкування на основі дружнього ставлення;
- в) спілкування-дистанція;
- д) спілкування-загравання.

31. Процес передавання емоційного стану від одного індивіда до іншого на рівні психічного контакту – це:

- а) емоційне реагування;
- б) емоційне зараження;
- в) емоційна дія;
- г) емоційна напруга.

32. Педагогічний такт – це

а) певні психологічні особливості особистості, які є умовою досягнення нею в ролі вчителя високих результатів у навчанні та вихованні дітей;

б) стійка індивідуально-специфічна система психологічних засобів, прийомів, навичок, методів, способів виконання педагогічної діяльності;

в) дотримання педагогічного принципу міри в спілкуванні з дітьми в найрізноманітніших сферах діяльності;

г) уміння педагога поєднувати та за необхідністю використовувати різні методи й прийоми навчання.

33. Соціалізація – це:

а) процес соціального розвитку людини під впливом усієї сукупності факторів соціального життя, процес засвоєння людиною соціальних ролей, норм поведінки у суспільстві;

б) перехід від традиційного аграрного суспільства до світського, міського й індустріального;

в) переорієнтація освіти з предметно-змістовного принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу;

г) можливість соціального прогресу людства у глобальному вимірі.

34. Прагнення вчинити як всі члени групи називається:

- а) наслідування;
- б) конформізм;
- в) модель поведінки;
- г) колективізм.

35. Здійснення індивідом контрольної оцінювальної діяльності, спрямованої на себе – це:

- а) самовиховання;
- б) самоосвіта;
- в) рефлексія;
- г) самоконтроль.

36. Дитина засвоїть ту мову, яка ...

- а) передається по спадковості;
- б) якою користуються оточуючі;
- в) засвоїть мову своїх батьків, навіть серед тварин /наприклад, Тарзан;
- г) яку захоче і сама обере за рідну.

37. Оперативний зворотній зв'язок педагога з батьками здійснюється на основі:

- а) живого діалогу;
- б) живого споглядання;
- в) абстрактного мислення;
- г) консультування.

38. Вплив дошкільних закладів на розвиток педагогічної культури батьків буде ефективним, якщо відповідатиме таким критеріям:

- а) індивідуалізація, спрямованість, адресність;
- б) гнучкість, систематичність, послідовність;
- в) знання вікових особливостей, новоутворень і криз дитинства;
- г) компенсаторність.

39. Співпереживання, адекватна реакція на вчинки й почуття дітей:

- а) педагогічна рефлексія;
- б) педагогічна емпатія;
- в) педагогічний авторитет;
- г) педагогічний прийом.

40. Вміння батьків аналізувати, критично оцінювати власну виховну діяльність, знаходити причини своїх педагогічних помилок це:

- а) педагогічні методи;
- б) педагогічна рефлексія;
- в) педагогічний всеобуч;
- г) педагогічні прийоми.

41. Педагогічна культура батьків це:

- а) авторитет батьків у очах їхніх дітей;
- б) педагогічна і психологічна компетентність;
- в) педагогічний всеобуч;
- г) досвід виховання дітей у сім'ї.

42. На якому етапі проведення батьківських зборів відбувається організація батьків, створюється атмосфера доброзичливості та довіри, мотивування на спільне вирішення проблем:

- а) вступна;
- б) основна;
- в) заключна;
- г) різне.

43. Найпоширеніші стилі сімейного виховання в психолого-педагогічній літературі:

- а) авторитетний, хаотичний, гармонійний;
- б) авторитарний, демократичний, ліберальний;
- в) автономний, контролюючий, соціальний;
- г) автентичний, гармонійний, виховний.

44. Яку сім'ю називають нуклеарною?

- а) до якої входять тільки батьки і їхні діти,але вони не перебувають в шлюбі;
- б) яка складається з одностатевих партнерів;
- в) поєднує батьків, дітей і інших родичів;
- г) коли крім батьків і дітей разом живуть дідусі і бабус.і

45. Як називається енциклопедія сімейного виховання А.С.Макаренка?

- а) «Про виховання»;
- б) «Книга для батьків»;
- в) «Листи до сина»;
- г) «Батьківська педагогіка».

46. Ряд поколінь, що походять від одного предка:

- а) родина;
- б) рід;
- в) сім'я;
- г) плем'я.

47. Спілкування та взаємодії вихователів й батьків на основі поваги, доброзичливості одне до одного, - це принцип:

- а) гуманізації;
- б) демократизації;
- в) аксіологічний;
- г) глобалізації.

48. Метод виховання, який дає конкретні зразки для наслідування і активно впливає на свідомість і поведінку дитини:

- а) вимога;
- б) роз'яснення;
- в) бесіда;

г) приклад.

49. Метод виховного впливу, за допомогою якого вихователь звертається до свідомості, почуттів, життєвого досвіду дітей з метою формування свідомого ставлення до дійсності і норм поведінки:

- а) метод заохочення;
- б) метод привчання;
- в) метод переконання;
- г) педагогічна вимога.

50. Неприйняття індивідуальних особливостей дитини, у поєднанні з жорстким контролем, регламентацією життя дитини, нав'язуванням їй єдино правильного (з погляду батьків) типу поведінки:

- а) гіпопротекція;
- б) гіперсоціалізація;
- в) суперництво;
- г) емоційне відторгнення.

51. Принцип, який означає встановлення партнерських взаємин між ЗДО і сім'єю у вихованні дітей:

- а) демократизму;
- б) співробітництва;
- в) співпраці;
- г) партнерства.

52. Група, до складу якої входять колективні форми зв'язку вихователя та сім'ї:

- а) батьківські збори, відвідування сім'ї дитини;
- б) запрошення батьків до школи, листування з батьками;

в) відвідування сім'ї, запрошення батьків до школи;

г) батьківські збори, лекції для батьків, читацькі конференції.

53. Поєднання загостреної уваги до дитини з великою кількістю обмежень і заборон, що призводить до формування нерішучості, несаможитності дитини, – це:

а) домінуюча гіперпротекція;

б) гіперсоціалізація;

в) співробітництво;

г) емоційне відторгнення.

54. Тривожно-недовірлива концентрація батьків на стані здоров'я дитини, її соціальному статусі, очікування успіхів часто з недооцінюванням індивідуальних психологічних особливостей дитини:

а) гіпопротекція;

б) гіперсоціалізація;

в) співробітництво;

г) емоційне відторгнення.

55. Розкрийте сутність поняття «авторитет»:

а) авторитет – особлива риса характеру людини, що дає їй змогу підпорядковувати собі інших людей;

б) авторитет передбачає вплив батьків на своїх дітей на основі обов'язкових для виконання вимог до них;

в) авторитет – це властивості окремої особи, групи чи організації, завдяки яким вони заслуговують на довіру, а тому можуть впливати на погляди і поведінку інших людей в будь-якій сфері життя;

г) під авторитетом варто розуміти такі якості людини, що забезпечують її одноосібну владу над іншими людьми.

56. Стереотипи переважно засвоюються в...

- а) дошкільному віці;
- б) ранньому віці;
- в) підлітковому віці;
- г) юнацькому віці.

57. Принцип детермінізму в міжособистісній сфері слід розуміти як...

а) відображення навколишнього світу у формі переживань, образів, понять;

б) система понять, за допомогою якої вивчаються різні аспекти предмета дослідження;

в) боротьба протидіючих сил, як-от ЗДО та родина;

г) встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами та процесами.

58. Усунення негативних рис і формування нових чи закріплення старих позитивних якостей, прагнення до гармонійного формування особистості та її мотивів – це...

- а) самовиховання;
- б) перевиховання;
- в) освіта;
- г) виховання.

59. Виховання – це:

а) цілеспрямована діяльність, за допомогою якої одна людина намагається вплинути на розвиток інших;

б) процес внутрішніх змін в структурі особистості, обумовлений дією біологічних та соціальних факторів;

в) процес засвоєння індивідом суспільно-накопиченого досвіду;

г) цілеспрямований процес впливу особистості на саму себе з метою самовдосконалення.

60. Положення індивіда чи групи в соціальній системі – це...

а) соціальна роль;

б) соціальний статус;

в) активна роль;

г) ранг.

61. Вкажіть групу, в якій названо основні складові частини виховання:

а) розумове виховання, інтелектуальний розвиток, освіта, духовна зрілість, загальна ерудиція;

б) моральне виховання, духовна досконалість, енциклопедичність знань, трудова зрілість, кругозір;

в) розумове виховання, фізичне виховання, моральне виховання, естетичне виховання, трудове виховання;

г) фізичне виховання, трудове виховання, інтелектуальне багатство, моральна чистота, гігієна.

62. Вибір методів виховання залежить від:

а) побажань батьків вихованців;

б) індивідуальних та вікових особливостей дітей;

в) діяльності навчального закладу;

г) наявності засобів виховання.

63. Серед перерахованих методів виховання виділіть методи формування свідомості:

а) заохочення, покарання;

- б) вправи, педагогічні вимоги;
- в) розповідь, пояснення, етична бесіда;
- г) виховні ситуації, доручення.

64. Почуття власної невідповідності, зумовлене справжніми або надуманими фізичними або психічними недоліками називається...

- а) вада;
- б) патологія;
- в) внутрішній конфлікт;
- г) комплекс неповноцінності.

65. Педагогіка гуманізму набула поширення у період

- а) незалежності України;
- б) Просвітництва;
- в) Відродження;
- г) Античності.

66. Серед освітніх діячів другої половини XVIII – початку XIX ст., хто відстоював питання співпраці сім'ї та закладу освіти був:

- а) Сократ;
- б) Й. Песталоцці;
- в) Аристотель;
- г) Ф. Фребель.

67. Мета співпраці педагогів ЗДО з батьками полягає у:

- а) збагаченні знань про способи і методи сімейного виховання;
- б) досягненні єдності виховного впливу сім'ї та ЗДО на дитину;
- в) просвітницькій діяльності;
- г) всі відповіді правильні.

68. Сім'я – це:

а) система відносин між подружжям, що встановлює їх права і обов'язки один щодо одного, дітей та рідних;

б) невелика соціальна група, до якої входять поєднані шлюбом чоловік і жінка, їх діти (власні, усиновлені), кровні родичі, інші особи, пов'язані родинними зв'язками з подружжям;

в) союз жінки і чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів громадянського стану, який регулює правові стосунки між членами сім'ї;

г) вільний союз чоловіка і жінки, який певною мірою сприяє розвитку толерантності громадян до особистого життя інших людей.

69. До основних функцій сім'ї належать:

а) виховна, освітня, розвиваюча, формувальна;

б) матеріально-економічна, виховна, управлінська, контролююча, житлово-побутова;

в) матеріально-економічна, житлово-побутова, репродуктивна, комунікативна, виховна, рекреаційна;

г) житлово-побутова, освітня, комунікативна, реактивна, контролююча;

70. Сім'я з високим рівнем внутрісімейної моральності, духовності, координації та кооперації, взаємної підтримки та взаємодопомоги, з раціональними способами вирішення сімейних проблем це:

а) сім'я;

б) неблагополучна сім'я;

в) благополучна сім'я;

г) шлюб.

71. Сім'я, яка через об'єктивні або суб'єктивні причини втратила свої виховні можливості, внаслідок чого в ній виникають несприятливі умови для виховання дитини, це:

- а) неблагополучна сім'я;
- б) типова сім'я;
- в) повна сім'я;
- г) правильна відповідь відсутня.

72. Для здійснення ефективної взаємодії з батьками, вихователь ЗДО повинен враховувати:

а) індивідуальні особливості батьків та дітей; спільне з вихованцем визначення його інтересів, можливостей;

б) визнання важливості батьків у співпраці; участь у зміцненні міжособистісних взаємин з дитиною;

- в) дотримання позиції рівноправності;
- г) всі відповіді правильні.

73. До яких форм роботи з батьками відносять батьківські збори, лекції, практикуми, тренінгові заняття, круглі столи:

- а) групові;
- б) індивідуальні;
- в) масові;
- г) особистісні

74. Провідна роль у вихованні дітей належить:

- а) сім'ї;
- б) закладу дошкільної освіти;
- в) школі;
- г) родичам.

75. До якого виду роботи ЗДО з батьками відносять: анкетування, попереднє відвідування

ЗДО батьками, співбесіди, консультації, телефонний зв'язок:

- а) індивідуальної;
- б) колективної;
- в) групової
- г) масової.

76. Обов'язковими умовами відносин авторитетності в системі «вихователь – вихованець» є:

- а) любов й пошана;
- б) повага й довіра;
- в) вимогливість й справедливість;
- г) взаєморозуміння й доброзичливість.

77. Модель спілкування закладу дошкільної освіти з сім'єю, повинна включати таку взаємодію:

- а) педагог-дитина-сім'я;
- б) педагог-дитина;
- в) батьки-діти-родичі;
- г) ЗДО-вихователі.

78. Система педагогічних знань, педагогічна та психологічна компетентності, які спрямовані на виховання і розвиток дитини це:

- а) метод навчання;
- б) принципи роботи;
- в) педагогічна культура батьків;
- г) правильна відповідь відсутня.

79. Здатність батьків розуміти потреби дитини, раціонально спрямувати зусилля і засоби на вміння бачити перспективи її розвитку –це:

- а) комунікація
- б) толерантність;

- в) емпатійність;
- г) педагогічна та психологічна компетентність.

80. Вміння батьків аналізувати власні дії та вчинки, критично оцінювати ефективність методів та прийомів виховання, знаходити причини своїх педагогічних помилок – це:

- а) самооцінка;
- б) педагогічна рефлексія;
- в) емпатія;
- г) толерантність.

81. Адекватна реакція батьків на вчинки та почуття дитини, вміння співпереживати – це:

- а) педагогічна емпатія;
- б) педагогічна рефлексія;
- в) самооцінка;
- г) самоконтроль.

82. За яких умов педагогічна позиція батьків може вважатися сформованою:

- а) ставлення батьків до дитини;
- б) ступеня активності батьків в освітньо-виховному процесі ЗДО;
- в) урахування наслідків своїх дій, корекція поведінки;
- г) всі відповіді правильні.

83. Процес поширення та популяризації культури, що передбачає відносно самостійний і вільний вибір індивідами інформації, що повідомляється, називається:

- а) виховання;
- б) навчання;
- в) просвіта;
- г) правильна відповідь відсутня.

Ключі до розв'язання тестів

1-2; 2-в; 3-г; 4-в; 5-г; 6-а; 7-б; 8-в; 9-в; 10-в; 11-а;
12-а; 13-б; 14-а,г; 15-а; 16-а,в; 17-г; 18-в; 19-в; 20-а; 21-
б; 22-б; 23-а,б; 24-в; 25-в; 26-а; 27-б; 28-в; 29-а,в; 30-б;
31-б; 32-в; 33-а; 34-б; 35-г; 36-б; 37-а; 38-а; 39-б; 40-б;
41-б; 42-а; 43-б; 44-а; 45- б; 46-б; 47-а; 48-г; 49-в; 50-г;
51-г; 52-в; 53-г; 54-а; 55-в; 56-а; 57-а; 58-б; 59-в; 60-б;
61-в; 62-б; 63-в; 64-г; 65-а; 66-б; 67-б; 68-б; 69-г; 70-в;
71-а; 72-а; 73-а; 74-а; 75-а; 76-в,г; 77-а; 78-в; 79-г; 80-б;
81-а; 82-г; 83-г.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Теоретичні питання

1. Дайте педагогічну характеристику поняття «співпраця» у системі взаємин «вихователь – батьки».
2. Визначте сучасні проблеми взаємодії ЗДО з сім'єю.
3. Визначте особливості роботи з батьками дітей дошкільного віку в 40-60 –ті роки ХХ ст.
4. Визначте сутність педагогічної взаємодії сім'ї і дошкільних закладів в 20-30-ті роки ХХ ст.
5. Охарактеризуйте практику роботи Павлівської школи в питаннях взаємодії з сім'єю.
6. Дайте характеристику програмних документів дошкільної освіти щодо організації співпраці з батьками (програма «Дитина», Базовий компонент дошкільної освіти. Закон «Про дошкільну освіту»).
7. Порівняйте педагогічні підходи до взаємодії з батьками в зарубіжній педагогіці (Великобританія, Франція, США).
8. Визначте сфери виникнення труднощів у взаємодії між вихователями і батьками.
9. Підкресліть позитивне значення співпраці вихователів та батьків для дитини.
10. Окресліть позитивне значення співпраці вихователів та батьків для вихователів.
11. Підкресліть позитивне значення співпраці вихователів та батьків для батьків.
12. Доведіть необхідність діагностування типу сім'ї для визначення моделі педагогічної взаємодії.

13. Обґрунтуйте види діяльності, які можна пропонувати батькам.

14. Обґрунтуйте значення педагогчної культури вихователя в співпраці з батьками.

15. Визначте значення конфіденційності в співпраці з батьками.

16. Охарактеризуйте етапи залучення батьків до педагогічної взаємодії.

17. Дайте характеристику письмових форм співпраці батьків і педагогів.

18. Проаналізуйте форми взаємодії з батьками до початку відвідування дитиною закладу дошкільної освіти.

19. Визначте актуальність батьківських куточків у групах дітей раннього віку (1-й -3-й роки життя).

20. Визначте актуальність батьківських куточків у групах дітей молодшого дошкільного віку (4-й – 5-й роки життя).

21. Визначте актуальність батьківських куточків у групах дітей старшого дошкільного віку (6-й -7-й роки життя).

22. Охарактеризуйте засоби формування мовленнєвого етикету дітей дошкільного віку в умовах сім'ї.

23. Охарактеризуйте діагностичні методики вивчення сім'ї.

24. Обґрунтуйте необхідність виховання батьків на сучасному етапі.

25. Охарактеризуйте програми модифікації поведінки дитини.

26. Розкрийте систему підготовки молоді до сімейного життя.

27. Розкрийте зміст виховної роботи серед батьків.

28. Розкрийте основні вимоги до педагогічної діяльності сімейного вихователя.

29. Обґрунтуйте необхідність виховання майбутньої матері та майбутнього батька.

30. Обґрунтуйте правила, що сприяють досягненню рівноправного співробітництва батьків і вихователів.

31. Охарактеризуйте сучасні наукові дослідження проблеми педагогічної взаємодії вихователів з батьками в Україні (Н.М. Кот, О.Л. Кононко, С.О. Ладивір та ін.).

32. Охарактеризуйте особистісно-персоналізовану модель взаємодії з батьками в сім'ї.

33. Охарактеризуйте колегіальноіндивідуалізовану модель взаємодії вихователя з батьками в закладі дошкільної освіти.

34. Визначте головні педагогічні ідеї взаємодії з батьками в спадщині А.С. Макаренка.

35. Охарактеризуйте педагогічну спадщину С.Ф. Русової в питанні педагогічної роботи з батьками.

36. Окресліть проблеми співпраці з батьками в сучасній практиці дошкільної освіти.

Практичні завдання

1. Підготуйте розробку консультації для батьків «Роль гри у вихованні дітей раннього дошкільного віку».

2. Підготуйте розробку консультації для батьків «Роль гри у вихованні дітей молодшого дошкільного віку».

3. Підготуйте розробку консультації для батьків «Роль гри у вихованні дітей 5-го року життя».

4. Підготуйте розробку консультації для батьків «Роль гри у вихованні дітей старшого дошкільного віку».

5. Розробіть модель групової консультації про заохочення й покарання в сім'ї.

6. Розробіть модель групової консультації з проблеми комунікативного (мовленнєвого) етикету.

7. Розробіть сценарій проведення батьківської конференції (тема за вибором).

8. Складіть педагогічні рекомендації для батьків про те, які іграшки доцільно купувати дітям протягом дошкільного дитинства.

9. Підготуйте інтерактивну доповідь для батьків про можливість адаптації виховних етнопедагогічних традицій до умов сучасної сім'ї.

10. Складіть схему спільних та відмінних ознак суспільного виховання.

11. Складіть план спеціально створеної педагогічної ситуації, в основі якої – неформальне спілкування вихователя, батьків, дітей. Поясніть, що може дати така ситуація для уточнення, поглиблення уявлень вихователя про особливості домашнього вихователя.

12. Розробіть сценарій зустрічі з батьками «Давайте знайомитися» та складіть план проведення круглого столу на обрану тематику.

13. Розробіть навчально-методичний план школи молодих батьків обсязі 8 годин для обраної вікової групи.

14. Розробіть методичні поради для батьків щодо попередження домашніх конфліктів.

15. Розробіть сценарій прогулянки для дитини молодшого дошкільного віку з сімейним вихователем у зимовий період.

16. Розробіть сценарій прогулянки для дитини середнього дошкільного віку з сімейним вихователем у зимовий період.

17. Розробіть сценарій прогулянки для дитини середнього дошкільного віку з сімейним вихователем у літній період.

18. Підготуйте консультацію для батьків «Як організувати день народження дитини».

19. Розробіть систему практичних занять для батьків, яка допоможе у розвитку творчості дитини.

20. Сплануйте систему роботи з встановлення співпраці з батьками на квартал (вікова група за вибором).

21. Визначте стратегію власної поведінки стосовно батьків, які не беруть участі у педагогічному процесі.

22. Розробіть макет інформаційного бюлетеня для батьків різних вікових груп.

23. Розробіть «Форму для випуску інформації», яку повинні підписати батьки щодо надання родинної інформації (конфіденційність).

24. Підготуйте список із 10-15 доручень для батьків-добровольців у групі. Для кожного завдання визначте користь для дітей, вихователів та батьків.

25. Вас як професіонала, хвилює недостатня інформованість культурно-гігієнічних навичок у дітей

групи (за вибором). За допомогою яких методів ви будете вивчати досвід сімей у набутті цих навичок.

26. Поясніть, чому на сучасному етапі допомога батькам у вихованні дітей розглядається не тільки в педагогічному, а й в соціальному аспектах.

27. Спроектуйте заходи з педагогічного просвітництва батьків у тому закладі дошкільної освіти, де ви будете працювати.

28. Обґрунтуйте відповідь на запитання: «Для кого середовище має бути розвивальним – для дошкільника чи для дорослих (вихователів й батьків)?» (Манилюк Ю. Оптимальна модель педагогічної взаємодії у дитсадку. *Дошкільне виховання*. № 8. 2012 р.).

29. Розробіть пам'ятку для молодих педагогів дошкільного навчального закладу.

30. Розробіть пам'ятку для молодих батьків.

31. Запропонуйте добірку міні-етюдів для розвитку позитивних взаємин між батьками і дітьми молодшого дошкільного віку.

32. Запропонуйте добірку міні-етюдів для розвитку позитивних взаємин між батьками і дітьми старшого дошкільного віку.

33. Розробіть систему конкурсів для тат. Обґрунтуйте їх доцільність.

34. Розробіть систему конкурсів для мам. Обґрунтуйте їх доцільність.

35. Розробіть систему конкурсів для дідусів. Обґрунтуйте їх доцільність.

36. Розробіть систему конкурсів для бабусь. Обґрунтуйте їх доцільність.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Контроль і облік самостійної роботи з дисципліни «Створення сенсорно-збагаченого середовища для дітей раннього віку» здійснюється в межах поточного контролю шляхом оцінювання за чотирибальною (національною) шкалою різних видів робіт:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на заняттях, активність під час обговорення питань та ін.

Оцінювання кожного виду роботи проводиться за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») з використанням таких методів контролю: індивідуальне опитування (усне, письмове, тестове); фронтальне опитування; експрес-опитування; термінологічний диктант; спостереження за роботою здобувачів при розв'язуванні педагогічних задач, участі в інтерактивних вправах, дискусіях; перевірка творчих робіт, творів-есе тощо.

Критеріями оцінки є:

1) для усних відповідей – повнота розкриття питання; логіка викладання, культура мови; емоційність та переконаність; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2) для виконання письмових завдань – повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Оцінювання відповіді на практичному занятті:

Оцінка «**відмінно**» ставиться, якщо здобувач вільно володіє матеріалом, дає повну, чітку відповідь на питання, опанував базову й додаткову літературу з теми, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка «**добре**» ставиться, якщо здобувач володіє матеріалом на достатньому рівні, дає повну відповідь, але припускається деяких неточностей у вживанні професійної лексики, частково демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка «**задовільно**» ставиться, якщо здобувач не дає конкретну відповідь, відхиляється від суті питання, відповідає на поставлені запитання з помилками, відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питанням та його практичним застосуванням.

Оцінка «**незадовільно**» ставиться, якщо здобувач не засвоїв матеріал, не дає конкретної відповіді на питання, не наводить прикладів, не

ознайомлений з базовою і додатковою літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання.

Оцінювання тестових завдань:

«Відмінно» – 80%-100% правильних відповідей.

«Добре» – 60%-70% правильних відповідей.

«Задовільно» – 40%-50% правильних відповідей.

«Незадовільно» – 40% правильних відповідей.

Оцінювання реферату:

– оцінка «**відмінно**» – реферат написано самостійно, формальні вимоги до реферату дотримано, проблему повністю розкрито, висновки містять чіткі пропозиції. Для написання реферату здобувач використав не тільки підручники, а і першоджерела;

– оцінка «**добре**» – реферат написано самостійно, всі вимоги до дотримані, проблема розкрита, проте наявні граматичні помилки;

– оцінка «**задовільно**» – реферат написано самостійно, але не всіх вимог дотримано, розкриття проблеми неповне;

– оцінка «**незадовільно**» – реферат написано не самостійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито.

Оцінювання контрольної роботи:

«Відмінно» – заслуговує здобувач, який виявив всебічні та глибокі знання пройденого матеріалу, засвоїв базову і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, вірні відповіді на всі питання, передбачені варіантом контрольної роботи; демонструє знання і розуміння основних

категорій і понять дисципліни; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки.

«Добре» – заслуговує здобувач, що виявив повне знання програмового матеріалу; засвоїв базову та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, наведенні прикладів.

«Задовільно» – заслуговує здобувач, що дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається помилок у наведенні прикладів, слабо володіє професійною термінологією, не зовсім розуміє сутність основних категорій.

«Незадовільно» – здобувач дає неправильні відповіді на всі запитання, передбачені варіантом контрольної роботи, не знайомий з базовою літературою; не розуміє сутності основних категорій.

РОЗПОДІЛ ВАГОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ

<i>Модульний контроль</i>		СЕМЕСТРОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЕКЗАМЕН
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА (в т.ч. ІРС)*		
ЗМ1 – ЗМ2		
Лекційні, семінарські (практичні), лабораторні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, колоквіум тощо)	
Т1-Т10	Т1-Т10	
середнєарифметичн е оцінок за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
$k_1=0,4$	$k_2=0,2$	$k_3=0,4$

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				для екзамену
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,01-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2-51-3,00	60-68	E		
2,00-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,99	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n766>

2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628>

3. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.

4. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341. Законодавство України. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341>

6. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», затверджений Наказом міністерства економіки України від 19.10.2021 р. No 755-21. URL: <https://document.vobu.ua/doc/>

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базові джерела

1. Алексєєнко Т.Ф. Концептуалізація соціально-педагогічних основ сучасного сімейного виховання: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05; 13.00.07. ІПВ НАПН України. Київ, 2017. 573 с.

2. Білоконенко Л. А. Українськомовний міжособистісний конфлікт: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2015. 335 с.

3. Ващенко Г. Виховний ідеал : підруч. для педагогів, виховників, молоді і батьків. Т. 1., Львів : Камула, 2006р.276 с.

4. Веремій Л. Маленькі таємниці виховання дитини в українській родині Київ : ПоліграфКонсалтинг, 2004. 90 с.

5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ : Вид. центр «Академія», 2006. 256 с.

6. Гончар Л. В. Теоретико-методичні засади формування гуманних батьківсько-дитячих взаємин : дис. ... док. пед.. наук : 13.00.07. Київ, 2018. 510 с.

7. Гриців Т., Батрин В. Українська система виховання на засадах народної педагогіки: навч.-метод. посіб. для позакл. роботи в шк. Чернівці : народознав.-просвітн. центр Факел Мрії, 2013. 263 с.

8. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л. Крутій,

О.О. Фунтікова. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. 324 с.

9. Замашкіна О. Д. Педагогіка сімейного виховання: навч. посіб. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2016. 400 с.

10. Ішмуратов А. Т. Конфлікт і згода. Основи когнітивної теорії конфліктів. Київ : Наукова думка. 1996, 192 с.

11. Каньоса Н.Г. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський. 2015. 121 с. URL: <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Kanosa-N.H.-Teoriia-ta-metodykaspivpratsi-DNZ-z-rodynamy.pdf?id>

12. Кручек В. А. Психолого-педагогічні основи міжособистісного спілкування: навчальний посібник. Київ : ДАКККіМ, 2010. 273 с. URL: [elibrary.nubip.edu.ua/4722/1/V.Kruchek_Posibnyk_NUB IP.pdf](http://elibrary.nubip.edu.ua/4722/1/V.Kruchek_Posibnyk_NUB_IP.pdf)

13. Кузьмінський А., Омеляненко В. Педагогіка родинного виховання: навч. пос. Київ : Знання, 2006. 324 с.

14. Лисенко Н. В. Етнопедагогіка в системі педагогічних наук. Етнопедагогіка дитинства: навч.-метод. посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011.

15. Лісовець О. В. Взаємодія закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні самостійності дітей старшого дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 99 с.

16. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: навч. посіб. Київ: ІСДО, 1996. 288 с.

17. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. Київ: Радянська школа, 1978. 263 с.

18. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.

19. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: навч. посіб. Київ: ВД Професіонал, 2004. 299 с.

20. Шаповалова О. В. Роль сім'ї у дошкільній освіті: теорія і практика: нав. посіб. Суми, 2019. 225 с.

Допоміжні джерела:

1. Березовська Л. Партнерська взаємодія в системі дошкільної освіти. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Педагогіка партнерства в умовах модернізації дошкільної освіти: теорія та практика»*: зб. тез Всеукраїнської наук.-практ. онлайн конф. (23 листопада 2021 р. м. Одеса). Умань : Візаві, 2021. С. 8–12.

2. Богущ А. М. Екологія емоційно-психічного здоров'я у системі взаємодії дорослих і дітей. *Дошкільне виховання*. 2014. № 5. С. 9–12.

3. Бойчук П. М., Борбич Н. В. Виховні можливості батьківського авторитету. *Молодий вчений*. 2018, № 12.1 (64.1). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12.1/5.pdf>

4. Валентьева Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської*

молоді. 2013. Вип. 17(1). С. 121–128.

5. Галицька, Т. В. Взаємодія закладу дошкільної освіти з родиною: сучас. підходи. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 11. С. 11–13.

6. Гузь В., Жейнова С., Таган Л. Організаційно-педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. *Молодь і ринок*. 2018. № 3. С. 27–30.

7. Русин Н.М., Черепаня Н.І., Мізун І. Майстер-клас як ефективна форма співпраці з батьками в умовах ЗДО. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Мукачево-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2024. Вип. 1(36). 188–193.

8. Черепаня Н.І., Русин Н.М. Взаємодія з сім'єю: батьківська конференція як засіб формування системи здоров'я збагачення дітей. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. Мукачево-Ченстохова : РВВ МДУ; Академія ім. Я. Длугоша, 2024. Вип. 1(36). С.254–260.

9. Попович О. М., Ющик Л. В. Мотиваційна складова підготовки майбутніх вихователів до партнерської взаємодії з батьками дітей раннього віку. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи : науковий журнал / гол. ред. Стеблюк С.В.* Ужгород : ВД «Гельветика», 2024. № 3. С. 66–77.

10. Ющик Л. В., Попович О. М. Партнерська взаємодія вихователя ЗДО з батьками дітей раннього віку: теоретичний аспект. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII*

Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 жовтня 2023 р., м. Мукачево) / гол.ред. Т.Д. Щербан. Мукачево: МДУ, 2023. С.549–552.

Навчальне видання

**ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ
З РОДИНАМИ**
Методичні рекомендації
до організації самостійної роботи

для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта

Укладачі

О. М. Попович, Н.І. Черепаня, Н.М. Русин

1,78 др.арк.

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої
справи до

Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №6984
від 20.11.2019 р.

*Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м.Мукачєво, вул.Ужгородська, 26*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>